ADRAN 1. PA GAMAU Y MAE LLYWODRAETH CYMRU YN EU HYSTYRIED A PHAM?

Cefndir

Mae'r asesiad effaith hwn yn ymwneud â *Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2022* ("Rheoliadau 2022") sy'n diwygio Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ("Deddf 2016") ac yn gwneud diwygiadau i reoliadau sy'n effeithio ar y gweithlu gofal cymdeithasol a gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Mae Rheoliadau 2022 yn diwygio *Rheoliadau Gwasanaethau a Reoleiddir (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017* i'w gwneud yn orfodol cofrestru gweithwyr gofal cymdeithasol mewn cartrefi gofal i oedolion a gwasanaethau canolfannau preswyl i deuluoedd o 1 Hydref 2022. Byddant yn ei gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau gyflogi a/neu gymryd ymlaen dan gontract yr unigolion hynny yn unig sydd wedi'u cofrestru â Gofal Cymdeithasol Cymru.

Nod y diwygiadau arfaethedig hyn yw cyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i broffesiynoli'r gweithlu gofal cymdeithasol a chynyddu sicrwydd y cyhoedd bod gan y categorïau hyn o weithwyr gofal cymdeithasol y sgiliau a'r cymwysterau i wneud eu gwaith mewn modd proffesiynol, tosturiol. Bydd hefyd yn rhoi sicrwydd i'r cyhoedd eu bod yn gweithio'n unol â Chodau Ymddygiad ac Ymarfer Proffesiynol y cytunwyd arnynt, fel yr amlinellwyd gan y rheoleiddiwr gweithlu, Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC). Mae'r cynigion hyn yn adlewyrchu'r darpariaethau sydd eisoes ar waith ar gyfer cyflogi rheolwyr cartrefi gofal i oedolion, rheolwyr a gweithwyr mewn cartrefi gofal i blant, a rheolwyr a gweithwyr mewn gwasanaethau cymorth cartref. Mae'r cynigion hefyd yn ceisio codi proffil y sector.

Effaith

Bydd proffesiynoli yn helpu i sicrhau bod sgiliau gweithwyr gofal cymdeithasol yn cael eu cydnabod yn ehangach. Rydym am i'r cyhoedd fod yn fwy ymwybodol bod y gweithlu wedi'i hyfforddi'n dda, yn ymroddedig ac yn gymwysedig. Datblygwyd y polisi y tu ôl i'r rhaglen hon mewn partneriaeth â rhanddeiliaid ar draws y sector gofal cymdeithasol. Drwy gofrestru, rydym am roi mwy o gyfleoedd i'r gweithlu barhau â'u datblygiad drwy gael mwy o fynediad at yr adnoddau a'r hyfforddiant a ddarperir drwy reoleiddiwr y gweithlu. Mae cofrestru â GCC yn rhoi mynediad i weithwyr at fframweithiau hyfforddi a datblygu cadarn ac yn helpu i sicrhau bod staff yn cael hyfforddiant a datblygiad mwy cyson. Bydd hyn yn helpu gweithwyr i ddangos tystiolaeth o'u sgiliau wrth symud rhwng rolau. Fel rhan o'r broses gofrestru, rhaid i weithwyr gofal cymdeithasol ymrwymo i God Ymarfer cydnabyddedig y cânt eu dwyn i gyfrif yn ei erbyn. Mae rheoleiddio'r gweithlu gan GCC yn rhoi mwy o atebolrwydd i'r gweithlu ac yn gyfle i leisio eu barn pan fydd digwyddiad yn digwydd.

Mae'r sector yn wynebu argyfwng recriwtio ar hyn o bryd ac er na fydd cofrestru ar ei ben ei hun yn mynd i'r afael â'r her hon, yr uchelgais tymor hwy, fel rhan o becyn cymorth ehangach, yw codi proffil y sector fel lle proffesiynol i weithio lle mae cyfleoedd i unigolion ddatblygu eu gyrfaoedd, gyda'r nod o wella recriwtio a chadw staff.

Mae Gofal Cymdeithasol Cymru yn gyfrifol am reoli cofrestr y gweithlu, ac am sicrhau bod gweithwyr a chyflogwyr yn y sector yn ymwybodol o'r gofyniad i gofrestru. Arolygiaeth Gofal Cymru fydd yn gyfrifol am sicrhau bod darparwyr gofal cymdeithasol yn cadw at y rheoliadau.

ADRAN 8. CASGLIAD

(Noder y bydd yr adran hon yn cael ei chyhoeddi)

8.1 Sut y mae'r bobl y mae'r cynnig yn fwyaf tebygol o effeithio arnynt wedi'u cynnwys yn y gwaith o'i ddatblygu?

Nid yn unig y mae'n ddyletswydd arnom i ymgysylltu ac ymgynghori mewn rhai amgylchiadau, ond mae tystiolaeth glir bod cynnwys y cyhoedd a rhanddeiliaid yn ganolog i bolisi a chyflawni llwyddiannus. Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, rydym wedi ymrwymo i gynnwys pobl. Disgrifiwch sut rydych wedi cymryd rhan:

- *Plant a'u cynrychiolwyr;*
- *Pobl sydd â nodweddion gwarchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010;*
- *Siaradwyr Cymraeg a grwpiau arbenigol ym maes y Gymraeg; a*
- *Pobl eraill y gallai'r cynnig effeithio arnynt.*

Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal dau ymgynghoriad ar y cynigion. Cynhaliwyd y cyntaf rhwng 26 Gorffennaf a 16 Hydref 2019 a chynhaliwyd yr ail rhwng 21 Rhagfyr 2021 a 28 Chwefror 2022. Cafodd y dogfennau ymgynghori eu cyhoeddi yn ddwyieithog ar wefan Llywodraeth Cymru ac roeddent yn cynnwys ffurflen ymateb y gellid ei chyflwyno drwy e-bost neu mewn copi caled.

Darparwyd pob fersiwn o'r ymgynghoriad ar y tudalennau gwe canlynol -

https://gov.wales/implementation-regulation-and-inspection-social-care-wales-act-2016

https://llyw.cymru/rhoi-deddf-rheoleiddio-ac-arolygu-gofal-cymdeithasol-cymru-2016-ar-waith

https://gov.wales/implementation-regulation-and-inspection-social-care-wales-act-2016-0

https://llyw.cymru/gweithredu-deddf-rheoleiddio-ac-arolygu-gofal-cymdeithasol-cymru-2016?_ga=2.148252663.1126364584.1651055068-1208068373.1625652020

Ar gyfer y digwyddiad ymgynghori cyntaf, ochr yn ochr â'r ymgynghoriad ar y Rheoliadau diwygio drafft, cynhaliwyd dau ddigwyddiad ymgynghori yng Nghaerdydd a Wrecsam hefyd i gyflwyno'r cynigion drafft i orfodi cofrestru ar gyfer gofal cartref ac i agor y cyfnod cofrestru "gwirfoddol" ar gyfer gweithwyr cartrefi gofal i oedolion o fis Ebrill 2020 cyn y dyddiad cau gorfodol nesaf ym mis Ebrill 2022 i randdeiliaid ac i glywed unrhyw gwestiynau neu sylwadau'n uniongyrchol. Daeth cyfanswm o 20 o bartïon â buddiant o'r sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol i'r digwyddiadau hyn, a oedd yn anelu at annog rhanddeiliaid i ymateb ac i alluogi'r rhai sy'n mynychu i:

- gael trosolwg o'r fframwaith deddfwriaethol drafft a newidiadau allweddol a ddaw i rym yn ei sgil;
- gwirio eu dealltwriaeth o'r cynigion a gofyn am eglurder, os oes angen; ac
- ystyried y goblygiadau posibl ar gyfer eu swydd a'u sefydliad.

Mynychodd Llywodraeth Cymru sawl fforwm arall hefyd megis y Grŵp Llywio Cartrefi Gofal a'r Fforwm Darparwyr Cenedlaethol i ateb unrhyw gwestiynau cychwynnol ar y rheoliadau drafft neu gyfeiriad y polisi.

O ran y diwygiadau i'r hysbysiadau yn y gyfres o reoliadau darparwyr[1] gwasanaethau a gynigiwyd yn ddiweddarach, cynhaliwyd ymgynghoriad byr â ffocws penodol. Bu inni ysgrifennu yn uniongyrchol at bob sefydliad darparwyr gwasanaeth anghorfforedig gan ddefnyddio sianeli cyfathrebu AGC ym mis Rhagfyr, gan ganiatáu mis iddynt ymateb. Cyhoeddwyd y cynnig hwn hefyd ar wefan AGC a chynhwyswyd yr wybodaeth yng nghylchlythyr AGC a ddosbarthwyd i bob darparwr sydd wedi cofrestru ar gyfer y cyfathrebiadau hyn. Ni chafwyd unrhyw ymatebion i'r ymgynghoriad hwn.

Cafodd manylion yr ymgynghoriad eu cylchredeg i ystod o randdeiliaid allweddol a chyrff cynrychioliadol gan gynnwys pobl hŷn (hy Age Cymru), grwpiau plant (hy Voices From Care Cymru) grwpiau anabledd (hy Anabledd Cymru) a grwpiau

---

[1] Y rhain yw:

a. Rheoliadau Gwasanaethau Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2017;

b. Rheoliadau Gwasanaethau Mabwysiadu Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019;

c. Rheoliadau Gwasanaethau Maethu Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019;

d. Rheoliadau Gwasanaethau Lleoli Oedolion (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019; a

e. Rheoliadau Gwasanaethau Eirioli Rheoleiddiedig (Darparwyr Gwasanaethau ac Unigolion Cyfrifol) (Cymru) 2019.

lleiafrifol a grwpiau ethnig (hy Race Council Cymru) a Chomisiynydd y Gymraeg. Daeth sylwadau i law oddi wrth 30 o'r sefydliadau hyn ac maent wedi'u cynnwys yn ein dadansoddiad o'r ymatebion.

Ar gyfer yr ail ymarfer ymgynghori, a gynhaliwyd rhwng mis Rhagfyr 2021 a mis Chwefror 2022, oherwydd y cyfyngiadau pandemig parhaus, cynhaliwyd seminar ymgynghori ar-lein ar y cyd â rheoleiddiwr y gweithlu, Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC) ar 15 Chwefror 2022. Roedd hyn yn caniatáu i Lywodraeth Cymru drafod gyda rhanddeiliaid ein cynigion cofrestru gorfodol diweddaraf a'n Rheoliadau drafft i randdeiliaid a chlywed unrhyw gwestiynau neu sylwadau'n uniongyrchol. Roedd yn caniatáu i GCC ymgynghori ar newidiadau cofrestru eraill a oedd yn gysylltiedig â'r broses gofrestru, er eu bod ar wahân i gynigion Llywodraeth Cymru. Roedd y sector gofal cymdeithasol yn deall cynigion Llywodraeth Cymru, ac yn cydnabod bod hyn yn dilyn y dull gweithredu a ddefnyddiwyd ar gyfer gweithwyr gofal cartref. Daeth cyfanswm o 94 o bartïon â buddiant o'r sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol i'r digwyddiad hwn, a oedd yn anelu at annog rhanddeiliaid i ymateb ac i alluogi'r rhai sy'n mynychu i:

- ennill dealltwriaeth ynghylch a oedd y fframwaith deddfwriaethol drafft a'r newidiadau allweddol a ddaw i rym yn ei sgil yn glir ac yn gryno i'r sector ddeall a cheisio eglurder, os oes angen; a
- ystyried y goblygiadau posibl ar gyfer eu swydd a'u sefydliad.

Cynhaliwyd dadansoddiad o'r ymatebion ac fe'i postiwyd i'n gwefan yn https://llyw.cymru/rhoi-deddf-rheoleiddio-ac-arolygu-gofal-cymdeithasol-cymru-2016-ar-waith.

8.2 Beth yw'r effeithiau cadarnhaol a negyddol mwyaf arwyddocaol?

Dylid defnyddio'r adran hon i helpu i gwblhau adran 6 o'r templed MA

Crynhowch yr effeithiau mwyaf arwyddocaol ar bobl, diwylliant a'r Gymraeg, economi ac amgylchedd Cymru, a ddisgwylir o ganlyniad i'r camau gweithredu arfaethedig. Disgrifiwch y themâu a ddaeth i'r amlwg o gynnwys pobl. Cyfeiriwch at y saith nod llesiant ac amcanion llesiant Llywodraeth Cymru. Gwrthgyferbynnwch ag effaith camau gweithredu presennol Llywodraeth Cymru os yw'n briodol.

Effeithiau cadarnhaol

Er bod manteision i'r gweithlu ei hun, amcan cyffredinol cofrestru yw rhoi sicrwydd i'r cyhoedd ynghylch cymwysterau, sgiliau ac atebolrwydd y gweithlu gofal cymdeithasol. Mae'r rheoliadau'n anelu at hybu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i broffesiynoli'r gweithlu gofal cymdeithasol, gan sicrhau bod gan y gweithlu fynediad

i'r fframweithiau hyfforddi a datblygu cadarn a'u bod yn ymrwymo i'r cod ymarfer perthnasol i sicrhau bod safonau'n cael eu cynnal.

Bydd y broses gofrestru yn caniatáu i'r rheoleiddiwr gasglu gwybodaeth fwy cywir am y gweithlu, gan gynnwys nifer y siaradwyr Cymraeg yn y sector. Bydd hyn yn helpu gyda chynllunio a chefnogi'r gweithlu. Gall y data a gesglir drwy gofrestru hefyd helpu i sicrhau bod cyfleoedd i weithwyr ddefnyddio eu sgiliau a chael gafael ar ddeunyddiau a chyrsiau hyfforddi drwy gyfrwng y Gymraeg. Gallai hyn hefyd gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg sy'n hyderus i ddarparu gwasanaethau i unigolion trwy gyfrwng y Gymraeg.

Effeithiau negyddol

Bydd effaith o ran cost ar ddarparwyr gwasanaethau gofal cymdeithasol (h.y. y sector preifat, busnesau ac elusennau) a gweithwyr, gan fod ffi gofrestru yn cael ei chodi i helpu i dalu'r gost o weinyddu rheoleiddio gofal cymdeithasol. Bydd costau hyfforddi ychwanegol hefyd i sicrhau bod gan bob gweithiwr y cymhwyster L2 gofynnol. Er hynny, mae rheoleiddiwr y gweithlu, Gofal Cymdeithasol Cymru (GCC), wedi ymgynghori'n eang â'r sector wrth bennu'r ffi gofrestru i sicrhau bod swm cymesur yn cael ei bennu ar gyfer y ffi a'i fod yn gymaradwy â ffioedd cyrff rheoleiddio eraill ledled y DU. Hefyd, rhoes GCC y cynnydd yn y ffi ar waith yn raddol i helpu staff (a chyflogwyr lle telir hyn fel cymhelliad i gadw staff) i dalu'r costau hyn. Mae cyllid tuag at hyfforddiant a datblygiad ar gael, er enghraifft, drwy brentisiaethau, ac mae'r sector eisoes yn cyfrannu'n sylweddol at hyfforddi staff drwy Gofal Cymdeithasol Cymru. Nid yw *baich* ychwanegol rheoliadau 2022 yn cyfateb i gost lawn hyfforddi pob gweithiwr na chyflenwi ar gyfer amser i ffwrdd o'r gweithle. Edrychir yn fanylach ar effeithiau pellach ar fusnesau yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

8.3 Yn sgil yr effeithiau a nodwyd, sut y bydd y cynnig:

- **yn sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl at ein hamcanion llesiant a'r saith nod llesiant; a/neu**
- **yn osgoi, yn lleihau neu'n lliniaru unrhyw effeithiau negyddol?**

Mae ein hasesiadau effaith yn awgrymu y bydd y Rheoliadau sy'n ymwneud â chofrestru a chymhwyster y gweithlu yn dod â nifer o fanteision cadarnhaol i'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. O ddarparu gweithlu proffesiynol i ddarparwyr gwasanaethau i ddarparu gofal a chymorth o safon i'r oedolion hynny sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn. Disgwylir i staff gadw at God Ymarfer Proffesiynol sy'n cynnwys sicrhau bod camau gweithredu yn hyrwyddo cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant. Trwy geisio sicrhau bod gweithwyr sy'n parhau i fod yn broffesiynol a medrus gyda llwybrau gyrfa clir a gwell boddhad o ran swyddi, rydym yn gobeithio gweld gwelliant yn nifer y staff sy'n cael eu cadw a fydd yn gwella cynaliadwyedd y sector trwy fwy o ddilyniant o ran gofal a gwell cadernid busnes.

Mae'r rheoliadau'n hybu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i godi proffil y gweithlu gofal cymdeithasol a'r sector yn ei gyfanrwydd. Gyda gwell cydnabyddiaeth o'r sgiliau

cymaradwy rhwng Iechyd a Gofal Cymdeithasol, gallwn fwrw ymlaen ag ymrwymiad “Cymru Iachach” tuag at integreiddio gwasanaethau yn well, gwell hyfforddi a datblygu a chryfhau'r cyfathrebu rhwng staff gofal iechyd a gofal cymdeithasol i adeiladu gwasanaethau gofal a chymorth mwy cadarn at y dyfodol.

Mae'r ymgyrch denu, recriwtio a chadw, Gofalwn.cymru, yn strategaeth hirdymor i gynyddu nifer y gweithwyr cymdeithasol a gweithwyr gofal cymdeithasol yn ystod y degawd nesaf ac i warantu Gwasanaethau Cymdeithasol o safon. Mae'r ymgyrch yn dangos yr ystod o rolau ac amrywiaeth y cyfleoedd datblygu gyrfa sydd ar gael yn y diwydiant, yn esbonio'r sgiliau a'r gwerthoedd y mae eu hangen, ac yn pwysleisio'r hyn sy'n gwneud gwaith proffesiynol yn y maes hwn yn werthfawr fel y mae dinasyddion sy'n mwynhau manteision Gwasanaethau Cymdeithasol wedi tystio. Mae cyfres o hysbysebion cenedlaethol wedi ennyn diddordeb yn y sector a byddwn yn gweithio gyda phartneriaid i fanteisio ar hyn a throi hyn yn bobl sy'n ymuno â gofal cymdeithasol.

Gan weithio gyda'r Fforwm Gwaith Teg Gofal Cymdeithasol, sef grŵp partneriaeth gymdeithasol o lywodraeth leol, undebau llafur a darparwyr gwasanaethau, mae Llywodraeth Cymru wedi dilyn ei gyngor ar y ffordd orau o gyflawni'r ymrwymiad hwn heb ansefydlogi'r sector bregus a chymhleth hwn. O fis Ebrill 2022, mae Llywodraeth Cymru wedi gweithredu ei hymrwymiad i ddarparu'r Cyflog Byw Gwirioneddol (RLW) ar gyfer gweithwyr gofal cymdeithasol yng Nghymru yn ystod y tymor hwn o'r Senedd. Mae hwn yn fan cychwyn ar gyfer gwella telerau ac amodau gweithwyr gofal cymdeithasol. Bydd hyn hefyd yn helpu i godi proffil y sector a hefyd yn helpu i gadw'r gweithlu.

Byddai'r camau hyn yn helpu i gyflawni nifer o'r saith nod llesiant (Cymru Gydnerth, Cymru Lewyrchus, Cymru Fwy Cyfartal a Chymru â Diwylliant Bywiog lle mae’r Gymraeg yn Ffynnu) ond yn bwysicach na hynny mae ganddynt fanteision hirach i unigolion a busnesau.

Fel y cydnabyddir gan yr Asesiad o’r Effaith ar y Gymraeg, bydd gweithwyr yn gallu cwblhau'r cofrestriad yn ddwyieithog a bydd y broses hon yn caniatáu inni gasglu data gwell. Byddwn yn parhau i weithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i ddeall sut y gellir defnyddio'r data hwn i wella recriwtio a chadw ymhlith y rhan hon o'r gweithlu. Ochr yn ochr â strategaeth Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg i filiwn o bobl erbyn 2050, gall casglu gwybodaeth fwy cywir am nifer y siaradwyr Cymraeg yn y gweithlu helpu cyflogwyr ym maes gwasanaethau gofal a chymorth i ddarparu gwasanaethau mwy penodol a phwrpasol i'w cwsmeriaid i helpu i feithrin cadernid a chynaliadwyedd.

O ran yr effeithiau ar gydraddoldeb a nodwyd, byddwn yn codi'r rhain gyda rheoleiddiwr y gweithlu, sef Gofal Cymdeithasol Cymru, ac yn gweithio gyda hwy i hyrwyddo mwy o amrywiaeth yn y gweithlu gofal cymdeithasol ac i greu gweithlu sy'n adlewyrchu cymdeithas.

8.4 Sut y caiff effaith y cynnig ei monitro a'i gwerthuso wrth iddo fynd rhagddo ac ar ôl iddo gael ei gwblhau?

Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i fonitro a gwerthuso cynnydd cofrestru a phrofiadau gweithwyr o'r broses gofrestru, gan gynnwys drwy'r cyfarfodydd atebolrwydd chwarterol. Rydym hefyd yn dal mewn cysylltiad rheolaidd â rhanddeiliaid allweddol yn y sector, gan gynnwys undebau a chynrychiolwyr darparwyr, lle y trafodir materion yn ymwneud â chofrestru gan gynnwys ei effaith ar ddarparwyr a gweithwyr gofal cymdeithasol.

Pa gynlluniau sydd ar waith ar gyfer adolygu a gwerthuso ar ôl gweithredu?

Rydym yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu a gweithredu cynlluniau i oruchwylio'r gwaith o fonitro a gwerthuso ein cynigion. Mae'r gwaith hwn wedi'i ohirio oherwydd y pandemig a newidiwyd y ffocws i gefnogi'r sector. Byddwn yn gweithio gyda Gofal Cymdeithasol Cymru i ailddechrau'r gwaith hwn ac i ddeall effeithiau cofrestru gorfodol ar y gweithlu, recriwtio a chadw staff.